Dóna'm la mà: art i educació

Publicat per Interacció [1] el 29/11/2018 - 10:50

Victoria M. Ateca-Amestoy, Victor Ginsburgh [2], Isidoro Mazza, John O'Hagan [3], Juan Prieto-Rodiguez [4] [eds.] | Springer [5]

Si acceptem que la **cultura és essencial** per a la construcció d'una societat millor la **participació cultural** ha de ser una de les nostres preocupacions principals. L'equació és senzilla: no podem aspirar que la cultura vehiculi el **desenvolupament social** si una part de la població amb prou feines hi té un paper actiu. Ja sabem que la participació cultural és un concepte tan abstracte com el terme "cultura" i que inclou un **ventall d'activitats amplíssim**, com anar a l'òpera, jugar a videojocs o llegir articles amb el mòbil. En el **cas català** n'hem parlat arran de la publicació de tres estudis: "La participació cultural [6] a Catalunya 2013-2016", l'Anuari [7] de la Música 2018 i els resultats [8] relatius als museus i els centres expositius de l'Enquesta de participació cultural a Catalunya 2017 (EPCC-2017 [9]). Doncs bé, el llibre d'autoria col·lectiva "Enhancing Participation in the Arts in the EU: Challenges and Methods" amplia el focus d'observació a **tot l'àmbit europeu**.

Un bon exemple de retransmissions en directe són les sessions del Liceu a la fresca. Imatge: Ferran Nadeu [10], El Periódico

Al pròleg, el membre del Parlament europeu Jonás Fernández [11] remarca que la cultura és un **element diferenciador** d'Europa per la seva diversitat, el recorregut històric i la projecció internacional. Per aquest motiu Fernández considera imprescindible promoure la participació cultural. En relació a la publicació, el parlamentari opina que pot esdevenir "**a classic in the field**" en tant que encara el tema des de **diferents perspectives**, com ara els mètodes de mesurar la participació en la cultura, els models de finançament i l'impacte social i econòmic. Certament, el **caràcter col·lectiu** de l'estudi ofereix una perspectiva d'allò més contrastada. De fet, el llibre és el resultat d'un procés col·laboratiu entre diverses institucions acadèmiques, professionals i experts del sector de les arts i la cultura. És a dir, **sorgeix d'un intercanvi d'idees** que es reflecteix en l'autoria compartida de bona part dels capítols. Val a dir que al llarg del llibre el terme "the arts" es fa servir com a sinònim de cultura.

La Fira de Circ de la Bisbal d'Empordà, un dels festivals que es fan arreu del territori català. Imatge: Manel Lladó [12], El Punt Avui

Tal com apunta el títol, el punt de partida de la investigació és **la connexió entre l'art i la societat** i, més concretament, en la manera **com la cultura potencia la inclusió social**. Per tant, la **pregunta clau** és la següent: "how participation in the arts adds to social capital and hence to social cohesiveness" (p. xiii). A partir d'aquí, a la introducció es llisten els **principals beneficis** individuals i col·lectius de la participació cultural:

- **educació**: l'art proporciona beneficis cognitius, de comportament i actitudinals als infants. Més endavant ho ampliem.
- **comprensió del món**: gràcies a l'art i la cultura aprenem a veure i a experimentar el món d'una altra manera. Segons els editors, "a vibrant democratic society, it is believed, requires individuals who can reflective and are understanding of and considerate towards the views of others, and that individual experience of the arts therefore can play a unique role in this regard" (p. xv).
- **vehicle de l'emoció**: a través de l'art podem donar sentir i expressar emocions en comunitat. Un bon exemple són els funerals, en què a través de poemes, cançons o pintures es canalitzen sentiments i sensacions que d'una altra manera difícilment sortirien.
- **construcció de sentit**: de la mateixa manera, l'art i la cultura permeten l'expressió de "comunal meanings"; també articulen els anhels i les aspiracions d'una societat.
- **noves veus**: a través de la cultura i l'art es poden introduir noves veus en el relat social, sobretot d'aquells col·lectius marginats.
- **punt de reunió**: sens dubte, els esdeveniments culturals i artístics són espais de trobada de persones d'orígens diversos; a més, l'art té una capacitat comunicativa intrínseca que ho facilita.

El Louvre de Dubai, un cas d'exportació del patrimoni cultural. Imatge: The National [13]

Un cop llistades, es proposen una sèrie d'**accions per incrementar la participació**. Val a dir que els conceptes de preu i de qualitat no tenen massa influència a l'hora de motivar els públics a participar:

- l'organització d'**esdeveniments locals** com ara festivals, fires o exposicions d'art;
- l'**exportació** del patrimoni cultural nacional;
- la **retransmissió en directe** d'espectacles com ara representacions operístiques.

Ara bé, com hem explicat sovint [14] a Interacció, **la mare dels ous és l'educació**. El llibre ho deixa clar: la millor estratègia per augmentar la participació cultural és **incentivar l'educació artística** en l'educació formal i no formal. Així, els editors consideren que el principal repte de la Unió Europea en matèria de cultura i educació és **consolidar els programes de formació artística a l'escola**. I és que nombrosos estudis demostren que l'educació artística és una variable que influencia directament les dades de participació:

> Though we go in the wrong direction by dropping the arts from schools, education may indeed seem to be the most important action that could, in the long run, increase audiences. Indeed, surveys show that arts education, both at school and in the family or close community, increases participation in the arts" (p. xv).

Les dades dels tres estudis catalans que hem citat al principi van en la mateixa línia: el **nivell formatiu** és un dels indicadors més determinants a l'hora d'entendre els patrons de consum cultural o, com diu Antonio Ariño [15], els graus d'omnivoritat cultural. Per tant, invertir en educació artística vol dir, a llarg termini, disminuir la subvenció de la cultura:

> Clearly education is the most important determinant, and the teaching of culture should be reinforced and often reintroduced in the programmes of most schools. This would need more public investment in education, but in the long run, the increasing audiences that are likely to result would probably allow decreasing subsidies to the arts" (p. xix).

Creadors en Residència és una iniciativa exemplar d'introducció de l'educació artística als centres de secundària.
Font: Barcelona Cultura [16]

Per acabar, el llibre s'estructura en **cinc parts**. Els capítols de la primera part posen el focus en els **mètodes** i els estudis que intenten mesurar la participació en les arts per determinar els factors claus per afavorir la inclusió social. Cal destacar el capítol de John O'Hagan "Attendance at/Participation in the Arts by Educational Level: Evidence and Issues" en què s'analitzen les sinergies entre educació artística i participació cultural. En la segona part els protagonistes se l'enduen les **anàlisis sectorials**, per exemple de la música i l'audiovisual. Els **turistes culturals** tenen dos capítols a la tercera part mentre que a la quarta es posa el focus en la **digitalització** i les **noves tecnologies**. Finalment, en la cinquena s'ofereixen dos capítols que actuen com a **síntesi** i **conclusió** del recull.

"Dona'm la mà" recitat per Ovidi Montllor

En definitiva, no podem deixar d'insistir-hi: la innovació en el sector cultural ha de ser també una innovació educativa. En ple segle XXI hauríem de tendir a **difuminar la separació departamental** dels dos àmbits a fi d'afavorir-ne el treball conjunt. Els versos amorosos [17] de Joan Salvat-Papasseit [18] ens poden servir d'insipiració: cultura i educació han de donar-se la mà no només per anar per la riba sinó, sobretot, per tenir la mida de totes les coses. Les jornades d'Interacció 18 [19], amb el títol "Sobre la humanitat dels humans", van anar en aquesta direcció. En seguirem parlant a bastament. Sens dubte, "Enhancing Participation in the Arts in the EU: Challenges and Methods" és un **bon complement** per aprofundir en el tema dels tres dies de debats i conferències.

Podeu consultar aquest llibre [20] al Centre d'Informació i Documentació [21]

Inicieu sessió [22] o registreu-vos [23] per enviar comentaris

Etiquetes: educació
Etiquetes: participació
Etiquetes: consum
Etiquetes: polítiques públiques
Etiquetes: arts plàstiques i visuals
Etiquetes: Europa
Etiquetes: mesurar

- [24]

URL d'origen: https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/dona-ma-art-educacio

Enllaços:
[1] https://interaccio.diba.cat/members/interaccio
[2] https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=an:%2216114%22
[3] https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=an:%225461%22
[4] https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=an:%224381%22
[5] https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=Provider:Springer,%20
[6] https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/participacio-cultural-catalunya
[7] https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/musica-celestial
[8] https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/visita-museus-catalunya
[9] http://dadesculturals.gencat.cat/ca/metodologia/enquesta-de-participacio-cultural/
[10] https://www.elperiodico.cat/ca/oci-i-cultura/20170722/sintonia-amb-il-trovatore-6184233
[11] http://www.europarl.europa.eu/meps/es/125046/JONAS_FERNANDEZ_home.html
[12] http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/988525-la-fira-del-circ-de-la-bisbal-torna-a-apujar-el-llisto-i-amb-forca.html
[13] https://www.thenational.ae/uae/louvre-abu-dhabi-everything-you-need-to-know-from-tickets-to-opening-hours-1.673455
[14] https://interaccio.diba.cat/categories-dapunts/educacio
[15] https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=an:%221368%22
[16] https://vimeo.com/barcelonacultura
[17] http://www.endrets.cat/text/480/dona-m-la-ma-que-anirem-per-la-riba-ca.html
[18] https://lletra.uoc.edu/ca/autor/joan-salvat-papasseit
[19] https://interaccio.diba.cat/set/all/list?topic=5022
[20] https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=45992&query_desc=an%3A%2216114%22
[21] http://www.diba.cat/web/cerc/cidoc
[22] https://interaccio.diba.cat/
[23] https://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat
[24] https://interaccio.diba.cat/node/7730